

Stippelmotten

Tekst: Jippe van der Meulen

Van de zeer grote groep 'kleine nachtvlinders', de zogenaamde micro's, behoren de stippelmotten tot de meest bekende. De reden daarvan is vooral dat de gestippelde rupsjes in enorme aantallen in opvallende spinsels op struiken of bomen in tuinen en openbaar groen kunnen voorkomen.

Acht soorten Er komen acht verschillende soorten stippelmotten in Nederland voor. De plagen waarvan soms sprake is hebben hoofdzakelijk betrekking op vijf soorten daarvan. Uiterlijk zijn deze stippelmotten nagenoeg niet te onderscheiden en ook in levenswijze vertonen ze overeenkomsten. Alle vliegen ze eenmaal per jaar, vooral in juli en augustus. Waardplanten zijn: kardinaalsmuts, een aantal rosaceeën - vogelkers, meidoorn, sleedoorn, pruim, krentenboompje, lijsterbes, appel - en verder wilg. Ook worden soms andere soorten gemeld.

Hongerige rupsen De eitjes worden in hoopjes naast een bladknop of zijtak gelegd en met een secretielaagje door het vrouwtje bedekt. De rupsjes komen na een paar weken uit. Ze komen echter nog niet te voorschijn maar overwinteren onder het beschermende secretielaagje. In het vroege voorjaar verlaten de rupsjes de kapseltjes en boren zich in jonge knoppen. Ze leven daar van het bladgroen en later in de jonge bladeren. Vervolgens vreten ze vanaf de

buitenkant alle bladgroen tussen de nerven weg. Nog later vervaardigen ze spinsels aan de uiteinden van de takken en vreten hele takken kaal. De spinsels dienen als bescherming tegen vijanden. De aantasting kan zich uitbreiden totdat de hele struik of boom ingesponnen en kaalgevreten is. In juni gaan de rupsen verpoppen. Circa twee weken na verpopping

Door toedoen van de stippelmot krijgen bomen en struiken een naargeestig uiterlijk.

De spinsels zijn een effectieve bescherming tegen vijanden.

komen de volwassen vlinders te voorschijn. Ze hebben wit met zwarte stipjes getekende voorvleugels en lichtbeige/grijze achtervleugels. Hoewel ze tot de nachtvlinders worden gerekend zijn ze overdag actief; tot in september kunnen ze rondvliegend gezien worden.

Naargeestig uiterlijk De aantasting loopt aanvankelijk niet in het oog. Pas in hun laatste stadia maken de rupsen de bekende spinselnesten en treedt de massale kaalvraat op. Sommige mensen beschouwen dit als een plaag, maar de verregaande aantasting - die enige jaren kan aanhouden - houdt vaak vanzelf weer op. Van echte schade is eigenlijk alleen in boomgaarden sprake: omdat ook bloemen worden aangetast treedt verminderde vruchtzetting op. De overlast van aantastingen van bomen of struiken in tuinen of openbaar groen bestaat niet zozeer uit schade aan de planten maar uit het naargeestige uiterlijk van kaalgevreten en ingesponnen bomen en eventueel uit hinder als gevolg van de spinsels of rupsen die zich vanuit de takken aan draden naar beneden laten zakken. Ook kan last veroorzaakt worden als de rupsen bij voedselgebrek op zoek gaan naar nieuwe bomen of struiken en daarbij op allerlei plekken, soms in grote aantallen, worden aangetroffen. Een enkele keer kunnen er hierbij ook wel rupsen huizen binnendringen. Ze richten daar echter geen schade aan. Van allergieën voor brandharen of iets dergelijks is bij deze soorten geen sprake.

Niets doen De Vlinderstichting wijst bestrijding met insecticiden van de hand: chemische bestrijding in tuinen of openbaar groen is vanwege de nadelige effecten en risico's geen bruikbare optie. Plaagsituaties verdwijnen uiteindelijk na verloop van een aantal jaren. De bomen en struiken overleven de aantastingen, ook als die langdurig zijn. Ze herstellen zich van de kaalvraat in het voorjaar doordat ze na de langste dag opnieuw uitlopen, waardoor ze niet alleen weer een groen uiterlijk krijgen maar ook voor de winter nog voedingsstoffen kunnen maken en opslaan. Bij kardinaalsmuts kan dit aanmaken van voedingsstoffen ook bij kaalvraat zelfs doorgaan doordat deze plant bladgroen in zijn stengels heeft.